

Javni povzetek institucionalne samoevalvacije Inštituta za nutricionistiko (2022-2027)

Inštitut za nutricionistiko (NUTRIS) je neodvisna, nepridobitna raziskovalna organizacija s sedežem v Ljubljani in edina raziskovalna ustanova v Sloveniji, ki je v celoti osredotočena na področje prehrane in javnega zdravja. Ustanovljen je bil leta 2009, nakar je prišlo do oblikovanja raziskovalne skupine, ki se je začela vključevati v nacionalne in evropske raziskovalne projekte in programe. Leta 2015 je inštitut z vzpostavitvijo nacionalnega raziskovalnega programa »Prehrana in javno zdravje« (ARIS P3-0395) okrepil povezave s partnerskimi raziskovalnimi organizacijami in pridobil javno koncesijo za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Program inštitut izvaja v sodelovanju s širšim konzorcijem, ki ga sestavljajo Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ), Univerzitetni klinični center Ljubljana (UKC LJ), Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani (UL BF) in Fakulteta za aplikativne vede (VIST). V shemo stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti je inštitut vključen od leta 2022, ko je bil uveljavljen Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZrID). V nadaljevanju je predstavljen povzetek prve institucionalne samoevalvacije inštituta v okviru sheme stabilnega financiranja za pogodbeno obdobje 2022–2027.

Vizija Inštituta za nutricionistiko je:

1. Z vrhunsko raziskovalno dejavnostjo na področju prehrane in javnega zdravja podpirati zagotavljanje varne in kakovostne hrane ter krepiti javno zdravje. Prizadevali si bomo za transparentno delovanje, javno objavo rezultatov raziskav – v čim večji meri v odprto-dostopnih virih, in aktivno obveščanje relevantnih deležnikov o aktivnostih inštituta in rezultatih raziskav. Pri raziskavah si bomo prizadevali za čim tesnejše sodelovanje z drugimi raziskovalnimi organizacijami, ki delujejo na podobnih področjih, tako v Sloveniji kot tujini.
2. Z aktivnim osveščanjem prebivalstva izboljševati prehranske navade in nasploh krepiti zdrav življenjski slog. Inštitut bo k osveščanju prispeval z različnimi pristopi, med drugim s spletnim portalom o prehrani, vključevanjem v komunikacije na socialnih omrežjih, in aktivnim sodelovanjem z mediji.
3. Podpirati razvoj in proizvodnjo zdravju bolj koristnih živil. Z raziskavami, svetovanjem in izobraževanju želimo podpirati gospodarstvo pri (re)formulaciji živil za doseganje zdravju koristnejše sestave, hkrati pa nosilce živilske dejavnosti podpirati pri potrošniku prijaznem označevanju živil.

Na podlagi tega je poslanstvo inštituta odlična, mednarodno relevantna znanstvena odličnost, ki podpira družbo in javnozdravstveno politiko, živilski sektor in širšo javnost. Samoevalvacija opisuje delovanje razmeroma majhne raziskovalne organizacije na visoki ravni znanstvene odličnosti. V pilotni evalvaciji (ARIS 2025) je bil inštitut pri vseh treh merilih - znanstveni odličnosti, družbenem vplivu in mednarodni vpetosti - ocenjen kot odličen, do leta 2025 pa je pri dogovorjenih spremljanih kazalnikih napredka že dosegel večino ciljev, zastavljenih za leto 2027. Edina preostala postavka (vzpostavitev spremljanja praks dopolnjevanja prehrane) je bila izvedena v letu 2026. Prednost inštituta je tesna povezanost treh elementov: znanstvene

odličnosti, edinstvene infrastrukture in dokazljivega vpliva rezultatov. Raziskovalci inštituta z istimi podatkovni viri po eni strani ustvarjajo recenzirana znanstvena dela, po drugi strani pa podpirajo oblikovalce politik in gospodarski napredek. Na nacionalni ravni inštitut vodi interdisciplinarni raziskovalni program »Prehrana in javno zdravje«, v katerega je vključenih pet raziskovalnih organizacij, ter tesno sodeluje z javnozdravstvenimi organi in živilskim sektorjem. Na mednarodni ravni je inštitut uvrščen med kompetentne organizacije EU, ki podpirajo misijo Evropske agencije za varnost hrane (EFSA), sodeluje v pomembnih mrežah (EIT Food, EUFIC, EuroFIR, INFORMAS), njegova raziskovalna infrastruktura pa se vedno bolj uporablja tudi v mednarodnem okolju.

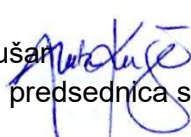
Znanstvena odličnost. Raziskave inštituta pokrivajo celotno verigo od ponudbe živil do javnega zdravja - sestavo in označevanje živil, prehransko profiliranje, prehranski vnos in prehransko epidemiologijo, prehrano ranljivih skupin, vedenje potrošnikov in prehranske intervencije - povezuje pa jih skupna podatkovna in metodološka platforma. Skladno z zavezo k odgovornemu vrednotenju raziskav, inštitut odličnost presoja predvsem po vsebini raziskav in ne po metrikah revij. Leta 2026 je postal podpisnik Deklaracije o vrednotenju raziskovalnega dela (DORA) in član Koalicije za napredek ocenjevanja na področju raziskav (CoARA), v teku pa je tudi priprava ustreznega akcijskega načrta za implementacijo vseh zavez.

Družbeni vpliv. Inštitut širši družbeni vpliv raziskovalnega dela zasnuje že v načrtovanje raziskav. V obravnavanem obdobju je delo inštituta prispevalo k več izvedenim javnozdravstvenim ukrepom, med drugim k pripravi prvih nacionalnih smernic za ustrezno preskrbljenost z vitaminom D. Inštitut prek aplikativnih projektov in usposabljanj - ob upoštevanju na načelih EFSA vzpostavljenih strogih varovalk glede nasprotja interesov - podpira tudi živilski sektor, širšo javnost pa nagovarja prek nacionalnega prehranskega portala www.prehrana.si, z občansko znanostjo in mobilno aplikacijo VešKajJeš, ter s stiki z mediji.

Kakovost raziskovalnega okolja. Inštitut upravlja zrel, certificiran sistem vodenja kakovosti po standardu ISO 9001, vzpostavljen že od leta 2012, ki je predstavljal tudi formalni okvir predmetne samoevalvacije. Institucionalne zaveze inštituta pretežno že temeljijo na zapisanih pravilih: sprejetem javnem Načrtu za enakost spolov (2024), spolno uravnoteženem vodstvu in Etičnem kodeksu, ki je bil leta 2026 prenovljen z dodatnimi postopkovnimi varovalkami integritete, sprejetimi neposredno na podlagi predlogov samoevalvacijske komisije. Raziskave potekajo odprto, večina rezultatov je prosto dostopnih in arhiviranih v repozitoriju DiRRROS.

Samorefleksija in obeti. Samoevalvacija odkrito izpostavlja tudi področja možnihboljšav: strukturna odvisnost od majhnega jedra izkušenih raziskovalcev; nekateri cilji oz. kazalniki niso več dovolj ambiciozni; omejeno merjenje dolgoročnih vedenjskih in ekonomskih učinkov; ter sicer močna praksa odprte znanosti, ki še ni v celoti povzeta v enotno formalno politiko oz. pravilnik, saj jo obravnavajo različni dokumenti. Cilj Inštituta za naslednje obdobje financiranja (2028–2033) je izpopolniti - in ne preobrniti – že dobro delujoč model: prečistiti in zaostri kazalnike, okrepiti strukture za prenos znanja in raziskovalno podporo, prevzemati več vodilnih vlog v projektih ter še krepiti prakse poštenega vrednotenja raziskovalnega dela. Na podlagi rezultatov prvega cikla financiranja je inštitut dobro pripravljen za utrditev vloge sicer majhne, a mednarodno relevantne in visoko zmogljive raziskovalne organizacije.

doc. dr. Anita Kušar
vodja kakovosti, predsednica samoevalvacijske komisije

prof. dr. Igor Pravst
direktor

Inštitut za nutricionistiko, Koprška ulica 98, 1000 Ljubljana
Tel: +386 (0)590 68870 Fax: +386 (0)1 3007981 E-mail: info@nutris.org
www.nutris.org